

СЛАВУТИЦЬКИЙ ОБЕРІГ

Володимир Задко

ЩО ОЗНАЧАЄ СЛОВО «СЛАВУТИЧ»?

Ідучи рідними місцями, ми чуємо різні назви міст, сіл, рік та озер. Зміст одних нам зрозумілий, а інших — загадковий. Виникає запитання: а що означає ця назва? Чому вона з'явилася саме тут?

Відповіді ж на ці питання дає топоніміка. Вона — це мова Землі. Зійшли з історичної сцени великі державні утворення, асимілювались чимало етносів, племен, а деякі топоніми дійшли від них до наших днів.

Так, сліди слов'янського генезису яскраво «зафіксовані» у назвах ріки Десни та міста Новгород-Сіверська. Слово «десна» на давньоруській мові означає «права» (сторона). У ті часи, коли слов'яни колонізували наш край, вони не знали правила визначення поділу приток річок на «праві» та «ліві» за течією. Десну сіверяни вважали правою, бо саме з цього боку вони прийшли.

Перша згадка про Новгород-Сіверськ зустрічається в Київському списку Лаврентієвського літопису під 1096 роком: «а друзини седоша по Десне и Семи и нарекша Север». Як бачимо, топонім походить від назви племені. Його слід розшифровувати як «нове місто сіверян».

Словниковий фонд мови невинно збагачується, розвивається і змінюється. Деякі слова з часом втрачають своє первинне значення. Хоча колись вони були зрозумілі кожному. Досить відзначити, що з цієї причини деякі населені пункти, ріки та озера протягом століть змінюють двічі-тричі назви. Так, Дунай називався раніше Дунабейом, Істром, Дніпро — і Славутичем, і Борисфеном.

А що для нас нині означають топоніми Славутич, Яриловичі, Макошине та інші? Прізвища? Ні. Насправді ці топоніми вказують і на певний тип місцевості, і вірування наших предків. Слово «славута» давньоруське. У словнику В. Даля воно пояснюється як «гарна, мальовнича місцевість». Топонім «славута» дуже поширений в Україні.

Поряд з недавно збудованим чернігівським Славутичем існує місто Славута в Хмельницькій області. Цей населений пункт заснований близько 1634 року. Справді, місто розташоване у мальовничій місцевості біля ріки Горинь. Подібне поселення з назвою Слоут існує в Глухівському районі Сумської області. Воно оточене садками, трьома озерами.

Села Яриловичі та Макошине засновували в дохристиянський період нашого краю. Ці населені пункти виникли на горбах — **узвишсях**, у важко прохідних лісах, де наші предки влаштовували капища для принесення жертв богам.

У давнину був бог сонця Ярило. Звідси походить слово «ярина», оскільки сіверяни сіяли хліб весною, коли сонце проявляє свою активність. У честь бога сонця і названі Яриловичі.

Тоді ж дуже у пошані була жіноча богиня родючості та ткацтва Мокош. Місце, де схилялися перед нею, прозвали Макошиним.

Досить активно заселення Сіверщини відбувалося у XVII столітті. Виникнення багатьох назв походить від попередніх населених пунктів переселенців з Правобережної України. Так, у Волинському воєводстві станом на 1629 рік були села Голінка, Красилівка, Плиски, Пелища. А через 25 років поселення з такими ж назвами з'являються на Придесенні. Чому таке траплялося? Як правило, якщо переселенці переселялись на незайняті землі майже всім селом, то вони і не змінювали його назву.

Значна частина топонімів з'явилася у козацьку епоху. Згідно з історичними документами в Україні у XVII столітті існували пункти збору козацького війська. Один із них був у Запоріжжі біля села Крилове, а другий — неподалік від Батурина, у Біловезькому степу. Тут, на місці збору козаків, які жили в куренях, і виникло село Курінь.

У червні 1672 року поблизу Конотопа у лісі відбулася козацька рада, на якій був вибраний гетьман Самойлович. Невдовзі на тому місці виникло село Козацьке.

Ми показали лише кілька прикладів походження топонімів. Багато ж назв населених пунктів, річок Сіверщини ще чекають на розшифровку. Сподіваємося, що «Сіверянський літопис» мобілізує дослідження у цьому напрямі.

ДО ІСТОРІЇ СТАРОГО ЧОРНОБИЛЯ

Чорнобильська радіація перетворила на мертву зону значну територію квітучої української землі, на якій люди жили з незапам'ятних часів. Через смертельну загрозу стало неможливим проводити у зоні археологічні розкопки, через розпорошеність по всій Україні місцевого населення значно утруднилися етнографічні та фольклористичні дослідження. Але принаймні історики не мають таких труднощів, бо найцінніші документи, що стосуються далекого минулого Чорнобиля та його околиць зберігаються в різних архівах України та зарубіжних країн. На жаль, вивчення історичного минулого Чорнобильщини розгортається надто повільно. Сподіваємося, що наші скромні нотатки придатуться і дослідникам-професіоналам, і краєзнавцям, і всім тим, кому небайдужа трагічна доля цього регіону України...

Працюючи в польських архівах у 1994 р. і шукаючи там джерел до історії України XVI — XVIII ст., ми фіксували також знахідки, що стосувалися Чорнобиля. Варто вказати, наприклад, на лист когось з представників польської влади у Чорнобилі, який описав підхід під місто українських повстанців у серпні 1648 р. Хоча документ цей нами вже друкувався, але у нинішньому збірнику його варто навести, до того ж у перекладі українською мовою (див. додатки). Тут вкажемо також на друкований раніше дослідниками збірник «Документи об Освободительной войне украинского народа 1648 — 1654 гг.» (Київ, 1965), в деяких документах якого є згадки про Чорнобиль. Вивчення оригіналів даних документів показують, що упорядники припустилися певних помилок. Отже, дані про Чорнобиль були подані у листі українського шляхтича Семена Павші, котрий воював на боці військ Речі Посполитої. 29/V — 29 травня 1651 р. він писав, посилаючися на свідчення полонених козаків, що двом полкам (Київському та Чернігівському, котрими командували полковники Антон Жданович та Матвій Гладкий) було наказано йти на Чорнобиль. Там уже став передовий загін українських козаків на чолі з Миском Поповичем (всього 2 тисячі). Той же Павша у своєму другому листі під тією ж датою, описав бій під Любанем, що за три милі від Чорнобиля. Там війська Павші розбили загони з полку Антона Гаркуші, котрі виступили з Овруча назустріч з А. Ждановичем під Чорнобилем. 9 червня 1651 р. командуючий литовськими військами князь Януш Радзивил писав про великий український гарнізон у Чорнобилі, котрий він (князь) задумав вибити з міста.

Вдалося знайти унікальні дані, що стосуються так званого «воссоєдиненія». Свідок подій, чорнобильський протопоп, правдиво описав події, що відбувалися тоді у Києві та Переяславі, підкреслив, що від більшості тамтешніх (і не тільки тамтешніх) міщан присягу цареві змушували давати силою, відмовилися присягати й деякі козацькі полки тощо. Є тут дані і про Чорнобиль. 6 лютого 1654 р. протопоп писав: «Чорнобиль зайняв царський стольник Василь Петрович Кукін дня 24 січня»². Трохи раніше (2 лютого) вищезгаданий Павша повідомляв, що 6-го числа з Києва мають виїхати два московських воеводи і направитися до Чорнобиля, «а після взяття Чорнобиля залишити у ньому залогу: дуже добру Броварську сотню, Задніпрську, а другу — Вишгородську, третю — Димерську і старшого якого з московитів. І, укріпивши добре Чорнобиль, звідти має Київський полк проводити воеводу, не могу

знати котрого, на Чернігівське воєводство, до котрого мають належати Остер, Козелець, Любеч і Лоїв...»³ У наступному листі (від 11 лютого) Павша писав, що «до Чернобиля, Лоева та інших там міст... збираються залози»⁴

У іншому своєму листі під тією ж датою Павша зазначав: «Швидко дійшла до мене відомість з Чернобиля від тамешнього отця протопопа, котрий спеціально прибув за 6 миль з Точистого Лісу до чорнобильського села і скерував цього листа до свого підстарости, який перебував зі мною... з цього листу ваша княжа мость зволиш зрозуміти, що тут в обох Українах сталося... від чорнобильців дуже небагатьох силою взяли присягу (цареві), але тамешні міщани невдячно прийнявши москву, розіхалися по різних містах і містечках і виглядають, як Бога, війська (королівського)...»⁵

Але найбільший комплекс документів щодо Чернобиля нам вдалося виявити у фамільному архіві Ходкевичів з Млинова, що у складі краківського держархіву в приміщенні колишнього королівського замку Вавель. Це не випадковість. Ходкевичі — один з найзначніших родів Речі Посполитої, який має потужні українсько-білоруські корені. Один з Ходкевичів — Карл як командуючий військами Речі Посполитої бився пліч-о-пліч з Сагайдачним та Військом Запорізьким під час Хотинської війни. Ходкевичам належав ряд українських міст, в тому числі й Чернобиль. Архів зберігався тривалий час у Млинові, невеликому містечку на Західній Україні, котре було родинним гніздом Ходкевичів, а потім його було перевезено до Кракова. Млинівський архів містить у собі джерела за 1493 — 1932 рр. Є тут і такі, що безпосередньо стосуються Чернобиля. Так, у виписку з пінських гродських книг від 17.X. 1648 р. міститься скарга Барбари Харлинської-Тишкевич на козаків-повстанців, котрі напали на її людей під час переправи через Прип'ять Ляхівським перевозом, вбили ксьондза і забрали речі чорнобильських домініканців та якогось пана Котовського.⁶ У цій же справі зберігається документ писаний пізніше 16 березня 1664 р., очевидно, командуючим польськими військами в Чернобилі. Він відзначив, що в Сосницю вступив загін шляхтича Бідзинського з союзними ординцями, але, не заставши автора листа, рушив на Любеч. На шляху на ці війська вдарили козаки лівобережного гетьмана Брюховецького і щент розбили. Автор, що перебував у Чернобилі з наказу Стефана Чарнецького, одного з польських воєначальників, став готуватися до відсічі українським козакам, наказав повитягувати з Прип'яті затоплені гармати тощо. Не забув автор послання і виляти колишнього гетьмана України Виговського, начебто з волі якого вибухнуло антипольське повстання на Правобережній Україні.

Унікальним є план Чернобиля др. пол. XVIII ст. На жаль, частина його не збереглася. Тим не менше, з плану та пояснень до нього можна встановити, що були зазначені чорнобильський замок, монастир (очевидно, домініканський), монастирський сад, чотири православні церкви (Пречистенська, Миколаївська, Іллінська та Пилипівська), єврейська школа та ін.⁷ Зазначимо, що Іллінська церква діяла аж до моменту катастрофи 1986 р., ще дві були знищені раніше більшовицькою владою, тільки нема даних про Пилипівську. Чудово доповнюють цей план інвентарі Чернобиля та його околиць XVIII—XIX ст. У першому з них («Інвентар графства Чернобиль» 1772 р.) вказані замок, передмістя Поділ, ряд вулиць (Пречистенська, Миколаївська, Іллінська, Пилипівська, Корогодська, Московська, Нова, Широка та ін.) Замок описаний досить детально, вказуються цікаві подробиці архітектури міста. Наприклад, на Корогодській вулиці стояла скульптура розп'ятого Христа. Перераховані всі дорослі чоловіки, що проживали у Чернобилі по вулицях. Так, на Пречистинській жили Йосип Володкович, столяр Андрій

Стадник з синами Дем'яном та Іваном, Іван Петриєнко з сином Василем, Петро Ющенко з синами Сеньком та Данилом, Данило Кияниця і т. д. Значну кількість чорнобильського населення складали євреї, що купчилися на вулицях Корогодській та Широкій.

У цьому ж інвентарі описані й села в радіусі 5—20 км від Чорнобиля, більшість з яких існувала до катастрофи 1986 р. Це такі села, як Копачі, Семиходи, Ямпіль (Ямполь), Горностаїпіль (Горностаїполе), Новоселка, Рудня, Буди. Є й села, що зникли раніше (Бобрівка, Красне, Рубич та ін.). У даному інвентарі переписані дорослі чоловіки, і нині кожен з сучасних чорнобильців може в принципі знайти свою рідню у далекому XVIII ст.

Є й інвентарі Чорнобиля подальших років № 2116 (1776 — 1800 рр.), 2117 (1802 — 1842 рр.), є й збірник матеріалів, що стосується чорнобильських маєтностей за 1781 — 1843 рр. (у справі № 2220). У справах 295 — 300 зберігаються матеріали про чорнобильський гарнізон XVIII ст., у справі № 821 матеріали до історії міста за 1840 — 1855 рр. На жаль, брак часу перешкодив нам ґрунтовніше опрацювати ці скарби з польських архівосховищ. Але принаймні виявилися великі потенційні можливості краківських архівосховищ, особливо з «Архіву Ходкевичів у Млинові», краківського держархіву для висвітлення історичного минулого Чорнобиля у XVII — XIX ст. Сподіваємося, що ці архівні матеріали через якийсь недовгий час будуть уведені до наукового обігу.

Джерела та література:

- 1 Документи об Освободительной войне украинского народа 1648 — 1654 гг. Киев, 1965, № 165; «Оссолинеум» (Вроцлав). — Відділ рукописів. — (далі — ВР.) — № 5656 II. — Арк. 139—139 зв., 175 зв.
- 2 Держархів у Кракові. — Ф. «Зібрання Русецьких». — № 31. — Арк. 219.
- 3 Бібліотека Чарторийських у Кракові (далі—Ч.) — ВР. — № 147. — С. 473—477.
- 4 Наукова бібліотека в Курніку — ВР. — № 991. — Арк. 443 зв.
- 5 УЧ. — ВР. — № 147. С. 383—384.
- 6 Держархів у Кракові. — Ф. «Архів Ходкевичів з Млинова» (далі—АХМ) № 1286
- 7 Держархів у Кракові. — АХМ. — № 2972.
- 8 Там же. — № 2115.

Додаток:

1648, серпня 4 або 7. — Чорнобиль. — Лист керівника польської адміністрації у Чорнобилі до литовського підканцлера.

«Козаки мешкають в замках, містечках і дворах шляхетських по Задніпрю розгостювалися, наче у власних домах, беруть податки. Я живу сам один у Чорнобилі, оточений навколо полками тієї сарани, підлеглий щоденним нападам; щоденно по шістсот козаків під'їжджають до брам, громлячи мій гарнізон, але я залишаюся при виконанні обов'язків з ласки Божої, що дуже несмачно гультяйству. Вони ж зайняли весь Сівер до самого Бихова, але не можуть дістати Чорнобиля, котрий стоїть їм в очах. З чорнобильськими підданими дотримують (перемир'я) (?) на протязі 10 тижнів. Сьогодні в полудень вони під'їхали силою в тисячу кінних до самих брам, бо сторожа втекла. Але в цей же час міська сторожа одразу замкнула брами. Вони кричали до міщан, просячи, щоб ті їм видали євреїв з їхніми скарбами і дали пороху. Міщани відповіли, що не хочуть видавати євреїв з міста на жорстокість над ними. Пороху ж мають тільки для своєї потреби. Погрожували їм (козаки) більшою потугою, яка скоро прибуде, як тільки Чернігів візьмуть, а вже взяти його козаки, голодом поморивши облежених. Цю вість одностайно принесли мені мої «язики» до Чорнобиля. Не знаю, чи не буду мати гостей у неділю. Тяжко мені і моїм драгунам. Міщани тривожаться, не чуючи про допомогу, через так повільні збори коронного війська, але будемо (триматися) як зможемо».

(Бібліотека Чарторийських у Кракові. — Відділ рукописів. — №2576. — Арк. 521. Копія. Переклад з польської.).

ЛЮБЕЧ ТА ЙОГО ОКРУГА В 1726 р.

(Підготовка до друку опису і передмова Ігоря Ситого)

Серед міст Чернігівщини найстарішим за літописними списками є Любеч. Він уперше згадується в «Повісті временних літ» під 882 р., коли князь Олег захопив його й посадив тут свого посадника.¹ У 1016 р. поблизу Любеча сталася битва між Ярославом Мудрим та Святополком Окаянним, 1097 р. відбувся з'їзд князів Київської Русі з метою домовитися про припинення міжусобиць. Уродженцем цього міста був відомий церковний діяч Київської Русі Антоній Печерський, який заснував печерні монастирські комплекси у Любечі, Чернігові, Києві.

За часів Русько-Литовської держави XIV — XVI ст. Любеч стає значним прикордонним форпостом поряд з Остерським замком. Звідси здійснювався контроль за всією територією Чернігово-Сіверської землі. Для цього навколо міста було поселене т. зв. боярство, або землянство, яке в подальшому стало одним з джерел формування української шляхти.² У XVII — XVIII ст. місто стає центром Любецької сотні, належить гетьману Мазепі. З 1708 р. переходить у власність чернігівського полковника П. Полуботка.

У XVII ст. тут був складений знаменитий Любецький синодик, який дав можливість найповніше відтворити родовід чернігівських князів, а також є важливим джерелом з історії Чернігово-Сіверської землі XIII — XIV ст. Зараз його оригінал зберігається у фондах чернігівського історичного музею. Багато зусиль для оприлюднення цієї пам'ятки докладав Голова Чернігівської губернської вченої архівної комісії, колекціонер старожитностей граф Григорій Милорадович (Любеч належав родині Милорадовичів з 1772 р. до Жовтневої революції).³ Він же започаткував вивчення історії Любеча цілою низкою праць, надрукованих протягом 2 пол. XIX ст. у газ. «Черниговские губернские ведомости» та окремими виданнями у Чернігові, Києві, Санкт-Петербурзі.

Важливим джерелом з історії Любеча є т. зв. «Мазепина книга», про яку ми вже розповідали у місцевій пресі⁴ та опублікували з неї на сторінках «Сіверянського літопису» опис Батурина 1723 р.⁵ Зараз ми пропонуємо опис Любеча та його округи з цієї ж книги. До цього нас спонукали багата історична спадщина міста, відсутність повних описів міста, які були б надруковані. Утруднює працю краєзнавців та істориків, що вивчають історію міста та його околиць, і втрата книг ревізії 1726 р. Чернігівського полку,⁶ які лише частково потрапили до праці «Генеральное следствие о маетностях Черниговского полка 1729 — 1730 г.»⁷ Введення до наукового обігу матеріалів з «Мазепиної книги» в якійсь мірі допоможе заповнити цю прогалину, хоча б стосовно Любецької волості.

Опис Любеча та його округи, який ми подаємо, складається з кількох документів — «ведомости», де вказані підпорядкованість міста, становий, соціальний та професійний склад його населення і рівень його заможності, кількість дворів тієї чи іншої верстви населення (арк. 307—309), далі такі ж відомості стосовно навколишніх сіл (арк. 309—312) та стану податків і угодь, підтверджувальні записи посадових осіб на чолі з любецьким старостою (арк. 312—313), «сказки» від 25.01. 1726 посадових осіб, власника Любеча, копія грамоти від 22.12. 1708 р. на Любеч П. Полуботку (арк. 315—317, 319) «ведение» любецького сотника щодо кількості козацьких дворів у відповідних населених пунктах, де вказується їх статус (арк. 320—322). Після цих документів, складених представниками місцевої влади 25.01. 1726 р., йдуть документи, складені канцеляристами Малоросійської Колегії на підставі «приход-

них зборщиків книг» 1724 р. про види та розміри податків, які сплачували любечани (арк. 429, 432—433, 437) та підсумкові, узагальнені відомості про Любеч і його округу, складені теж канцеляристами колегії (арк. 502, 504, 505зв. — 507зв., 516, 518—520). Деякі з наведених документів дублюються. У підрахунку кількості дворів у ряді сіл писарями зроблені помилки.

Зі сторінок цих документів Любеч постає як невелике торговельно-ремісничє містечко з бідним населенням. Кількість мешканців у ньому скоротилася з 7800 у середині XVII ст. до ≈ 1344 (якщо брати у середньому 7 чоловік на двір $\approx 9:192 \times 7 = 1344$) у 1726 р. Більше половини населення — ремісники, а решта — бідні селяни та невеличкий прошарок козацтва, хоча щодо останнього, помітна тенденція його збільшення (у 1739 р. налічувалось вже 204 козаки¹⁰). Крім ремісництва та обробки землі, любечани займалися винокурінням та бджолярством. Міські доходи були обмеженими: за Мазепи збиралось 100 крб., за Полуботка 107 крб. 18 коп., а для порівняння в цей же час тільки з перевозу біля с. Оболоння через р. Десну збиралось 100 крб. податку на рік.

Схожа картина була й у сільській місцевості. Села, приписані до Любеча, розміщувались вздовж шляхів на Чернігів та Ріпкі, де більш-менш родючі ґрунти на площі 192 кв. км.⁸ За загальною чисельністю населення вони були дуже невеликі: 121 двір десполитих (847 ч.), з них тільки ≈ 52 двори «пахатных» (≈ 364); 88 дворів козаків (616 ч.), з яких — 62 двори, т. зв. «старинные» (434 ч.), 18 — прийняті по указу 1725 р. (126 ч.), та 8 — «нововписанных» (56 ч.), тобто всього 209 дворів (≈ 1463 ч.). Виходячи з вищенаведених цифр, можна припустити, що густота населення у цій місцевості складала приблизно 8 чоловік на 1 кв. км.

Як і в Любечі, в навколишніх селах, відбувається процес збільшення козацького населення. Причому, це єдина територія з описаних у «Мазепиній книзі», де відзначається ця тенденція. На ній же реєструється найбільший податок на роботу худобу — 40 коп. Факт незрозумілий, враховуючи обмеженість сільськогосподарських ресурсів Любецької округи. Для прикладу у селах Городищі, Бахмачі, Курені Ніжинського полку цей же податок = 20 коп., а вони перебували у незрівнянно кращих умовах.

Крім обробки землі, селяни любецьких сіл займалися бджолярством та винокурінням (значно меншою мірою). Зовсім відсутнє млинарство, що пояснюється браком гідроресурсів цієї території. Цікавий матеріал щодо генезису українських прізвищ та імен міститься у відомості любецького старости: прізвища Литвин, Лоевец, Нежинец, Запорозец, Лях, Мозирец вказують на місцевість, звідкіля переселився той чи інший чоловік, або на його національність; прізвища Ковал, Слюсар, Рибалка, Гончар, Бондар, Бобровниченко, Швець — на рід заняття. Багато прізвищ пов'язано з назвою населеного пункту, і, можливо, саме від них ці назви і з'явилися: оселився якийсь Пищик — ось і село вже подаль отримало назву Пишкини. Або ще такий приклад: Н. Яковенко згадує рід любецьких бояр Кислих. Можливо, саме від них отримало свою назву село «Кислые».

Сподіваємось, що ця публікація буде корисна і для істориків, і для краєзнавців, і взагалі для всіх, хто цікавиться історією рідної землі.

При поданні документів збережені всі мовні та структурні ознаки оригіналів за винятком літер, які вийшли з ужитку. Після кожного документа у дужках вказані аркуші «Мазепиної книги», де він міститься та його дублікату.

Додані необхідні коментарі.

Джерела та література:

1. Чернігівщина. Енциклопедичний довідник. — К., 1990. — С. 420; Милорадович Г. Містечко Любеч. — Чернигов и Санкт-Петербург, 1855/1859. — С. 2.
2. Яковенко Н. М. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. (Волинь і Центральна Україна). — К., 1993. — С. 22, 28—29, 34, 39, 63—64, 66, 71—72, 223, 247.
3. Любеч Черниговской губ., Городицкого уезда. Опись земель, составляющих Любечскую экономию графа Г. А. Милорадовича. — Чернигов, 1884. — С. 3.
4. Ситий І. М. Мазепина книга // Чернігівські відомості. — 22 липня 1994 р.
5. Батурин у першій чверті XVIII ст. // Сіверянський літопис. — 1995. — № 1. — С. 65 — 73.
6. Клименко П. Компути та ревізії XVIII століття // Український археографічний збірник. — К., 1929. — Т. I. — С. 151.
7. Генеральное следствие о маестностях Черниговского полка 1729 — 1730 г. Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта Старой Малороссии, издаваемые под редакцией Н. П. Василенко. — Чернигов, 1908. — С. XXV—XXVI.
8. Компан О. С. Міста України в другій половині XVII ст. — К., 1963. — С. 76.
9. В історичній літературі існують різні точки зору на цю цифру: від 5 до 10 чоловік, але ми схилиємося до висновків В. Мякотина — 7,8 ч. на двір, трошки зменшивши, враховуючи природні умови Любецької округи.
10. Історія міст і сіл Української РСР. Чернігівська область. — К., 1972. — С. 574.

№ 15. Ведомост коликое число во владеніи бывшего Черниговского полковника, Полуботка¹, в местечке Любечи и к нему принадлежащих селах и деревнях дворового числа.

Местечко Любеч с ниже показанными селами на перед сего до разоренія города Батурина до двора бывшего гетмана изменника Мазепы² принадлежало.

А коликое число наперед сего до разорения оногo Батурина в том местечке Любечи и в принадлежащих селах было дворов того неведомо.

А ныне коликое число во означенном местечке Любечи и в селах и деревнях дворового числа, так же и какие збори наперед сего до двора бывшего гетмана изменника Мазепы были и на владельца збирается явствует ниже сего,
В местечку Любечу огородники³

Петро Безпалчий
Федор Кучма
Сидор Мартиненко
Корней Ложка
Лаврин Ледниченко
Яков, Ковирачов зят
Самойло Брегинец
Федор Куляба
Самойло Козачок
Купрей Прохоренко
Кудиниха, удова
Николай Буиневич
Иван Хорошун
Трофим Бубенник
Ермола Пивовар
Зенув Литвин
Халиман Грищенко
Филип Грищенко
Яков Макавчик
Сергей Шунко
Демян Ловец
Алексей Темляк
Семен Голик
Стефаниха, удова
Алексей Косый
Иван Сергеенко
Василиха Новариха
Ерофей Нежинец
Моисей Федоренко

Давыд Одинец
Стефан Мартиненко
Василий Усенко
Авраамира, удова
Семен Бубенник
Яков Дробнич
Иван Мокотрик
Давыд Хорошун
Ермола Седляренко
Федор Коритко
Федор Макавец
Климиха, удова
Витинская, удова
Захарий Кончир
Павел Дворцовенко
Леско Сластюн
Павлиха, удова
Федор Солодуха
Василь Коба
Трофим Макавчик
Иван Ледян
Сава Самойленко
Супрун Голик
Радко Новаренко
Николаиха, удова
Онопреиха, удова
Иван, Тарасов зят
Моисеиха, удова
Костантин Пузоненко
Семениха, удова
Иван Мовчан

Итого: 60 дворов.

Ремесленные.

Калачники⁴

Семен Плиска
Леонтий Попович
Юрко Попович, которой живет в сотниц-
ком дворе
Тимох Близна
Никифор Даинша
Герасим Носенок

Мойсей Бебка
Гришко Соя
Максим Свердлик
Оникей Коротя
Гришко Марченко

Итого: 11 дворов.

Шевци

Иван Полосич
Тимох Швец
Евфим Пешка
Ермола Рашутко
Кондрат Криха
Иля Темнохуденко

Павел Верешко
Федор Кончир
Семен Кудин
Федор Клименко
Роман Лиственский
Перевозничка, удова

Омелян Солодуха
Самойло Лысенко
Петро Солодушенко
Марко Комуруний
Климентий, Лысого, зят
Иван Солодуха
Веремеяха, удова
Трофим Шевченко
Стецко Шве́ц

Никита Беда
Андрей Хохол
Тимошиха, удова
Стефан, Бобровников, зят
Логвин, Лысенко
Гришко Бобрувиченко
Гришко Глушенко
Тимух Черевко
Иван Клименко
Никифор Шве́ц

Итого: 31 дворов.

Бондари

Захарий Бондар
Остап Седляр
Мартин Бондар
Иван Пузон

Алексей Широқан, столяр
Федор Бондар
Данилиха Бондариха
Гришко Бондар

Итого: 8 дворов.

Тесли

Сидор Лагута

Максим Тесля

Итого: 2 дворов.

Гончари

Сидоренко Гончар
Июв Гончар
Дмитро Дятел
Омелян Гончар
Мартин Гончар

Семен Хвостик
Федор Гончар
Михайло Гончар
Яков Кулпета

Итого: 9 дворов.

Резники⁵

Мойсей Цуца
Петро Коваленко
Артем Коваленко

Матфей Макарович
Парфений Романенко

Итого: 5 дворов.

Решутники⁶

Левун Ничипоренко
Иван Коробок
Игнат Пузоненко
Прокуп Конятинец
Петро Колесник
Есифиха, удова
Иван Конятинец
Марко Зарецкий

Иван Рак
Артем Доценко
Хомиха, удова
Иван Винниченко
Нечипориха, удова
Федор Боика
Омелян Поддубный
Оникей Мозковенко

Итого: 16 дворов.

Рибалки

Тишко Ларченко
Малах Рибалка
Гаврило Пинчук
Демян Новара
Денис Коновал
Кирило Коновал

Михайло Черноштан
Марко Высоцкий
Улас Лескович
Трофим Коршун
Сава Звонко
Мойсей Макляк

Итого: 12 дворов.

Слюсари

Гаврило Слюсар
Федор Ковал

Сава Слюсар
Кирило Слюсар

Итого: 4 дворов.

Ковали

Гришко Молот
Федор Ковал

Кондрат Париш
Данило Ковал

Итого: 4 дворов.

Кравци

Андрей Запорозец

Денис Кревец

Итого: 2 дворов.

Ткачи

Васил Чередниченко
Мина Хорошун
Андрей Колчицкий
Семен Баглей
Федор Ткач

Онопрей Куриленко
Захарий Лосик
Терещиха Морозиха
Петро Колчицкий

Итого: 9 дворов.

В деревне Гетек,
Пахатные¹⁰

Федор Гетко
Карп Гетко

Опанас Гетко
Семен Енох

Итого: 4 дворов.

Грицко Пинчук

В деревне Петричках,

Итого: 1 двор.

Ермола Пинчученко

В деревне Осеренках,

Огородник

Иван Микитенка

Итого: 2 человек.

В деревне Мохначах,

Левун Мохнач, пахатный

Итого: 1 двор.

В деревне Червяках,

Федор Червяк
Исак Голобурда
Захарий Голобурденко, огородник

Федор Голобурда

Итого: 4 дворов.

В деревне Пищиках,

Лукян Пищик

Иван Пищик

Итого: 2 двора.

В деревне Коробках,

Иван Коробок
Грицько Заречченко
Кузьма Корабковский

Огородники,
Ветушиха, удова
Данило Прасовый

Итого: 6 дворов.¹⁰ а

В деревне Довгунах,

Васко Довгун

Васко Довгун

Итого: 2 дворов.

В деревне Семендях,

Улас Семендяловский, пахатный

огородники

Гришко Дегтяр
Иван Семендья
Есифиха, удова

Андрей Дурупенко
Андреиха, удова

Итого: 6 дворов.

В деревне Манках,
пахатные

Данило Бондар
Федос Чмиренко

Барис Лазаренко

огородники

Гаврило Лазаренко
Мирун Колесник

Моисей Ещенко

Итого: 6 дворов.

В деревне Новоселках,
пахатные

Омелян Ходос
Васко Хведченко

Васко Сатченко

огородники

Стефан Калей
Улас Максимишин
приймак
Мина Пинчук
Стефан Лях

Андрей Хведченко
Андрей Романенко
Гапон Пинчук
Дмитро Пинчук

Итого: 9 дворов.¹¹

В деревне Лопатнях
пахатные

Алесь Мищенко
Федор Кондратенко

Стефан Мишков, зят
Мирон Сыч

огородники

Исак Бородавка
Артем Сыч
Ларко Лукьяненко
Тимох Терещенко
Стефан Даниленко

Стефан Кирилченко
Иван Мищенко
Андрей Мищенко
Клим Даниленко
Сава Дудар

Итого: 10 дворов.¹²

В селе Коротыне,
огородники

Павел Матвеенко
Алексей Серый
Павел Хведоренко
Марко Юда

Устим Прученко
Никита Сунидик
Иван Политыченко

Итого: 7 дворов.

В деревне Хавах и Боханах,
огородники

Гришко Мозирец
Николай Кулеш

Кузма Заикин, зят

Итого: 3 двора.

В деревне Сенюках,
пахатные

Гришко Попруха
Васил Кудлач

Михайло Хвилоненко

Итого: 3 двора.

огородники

Михайло Лаврененко
Прокуп Монатченко
Иов Хвилоненко
Иван Карташ
Ермола Монатка

Гаврило Шаповаленко
Левониха Монатчиха
Тимох Пинчук
Яков Шаповаленко
Гаврило Хвилоненко

Итого: 11 дворов.¹³

Деревня Галков,
пахатные

Марко Дученко
Давид Мищенко

Левун Дегтяр
Антон Войт, огородник

Итого: 4 дворов.

Деревня Скитки,
пахатные

Федор Брекгид
Иван Веремеенко, огородник

Андрей Корнеев
Иван Терещенко, огородник

Итого: 4 дворов.

Деревня Воробьев,
пахатные

Ярмола Томилко
Радко Люшненко, огородник
Леско Борисенко
Корней Борисенко

Трофим Зосименко
Яцко Микитенко
Иван Люшненко, огородник
Яцко Кравченко, огородник

Итого: 8 дворов.

Деревня Высокин,
пахатные

Филон Санюта
Федор Приймак
Гордей Кощенко

Трофим Маринец
Андрей Иванченко

огородники

Никита Мойсеенко

Сергей Позняк

Итого: 7 дворов.

Деревня Пушкарки,
пахатные

Григур Пушкаровский
Иван Глушенко, огородник
Гордея, удова, огород.

Терех Орещенко
Иван Кезь
Лукач Глушенко

Итого: 6 дворов.

Село Краскувское й Голняки,
пахатные

Никита Хруль
Каленик Костюченко
Кузма Девочкин зят, огородник

Никита Девочка
Васил Купка

Итого: пять дворов.¹⁴

Андрей Стефаненко, огородник

В деревне Убежичах,
пахатных, Федор Муха, 1.

Село Злеев, пахатные

Артем Стеченко

Ефим Шикгуненко

Итого: 2 дворов.

В деревне Молочках,

Мартин Гладкий

Всего в памянутом местечке Любечу и к нему принадлежащих селах и в деревнях 290¹⁵ дворов. Да к тому же местечку Любечу, да разорения города Батурина, принадлежало деревня Кислые с которой деревни до двора Любецкого всякую подданность отбывали, а она деревня в 725 году выбыла в новописные козаки к Любецкой сотне.

И с того местечка и свыше писанных сел с подданных, до разорения города Батурина, до двора бывшего гетмана изменника Мазепы збирался годовой оклад по сту рублю на год.

А во владении бывшего Черниговского полковника Полуботка того местечка Любеча от сел с подданных збиралось и ныне збирается от робочих скотин от лошади по 40 копеек да от вола потомуж которого збору имеет быт в год по сту по семи рублев по 18 копеек. Да к тому ж всякую роботу до двора его владельческого работают.

О состоянии коллегии Малой России в казну Ея Императорского Величества никаких доходов не збирается.

К местечку Любечу принадлежащия угодия, а именно:

В местечке Любече собственной Мазепинской двор со всяким хоронным строением. В том дворе 2 пушки медные на станках.

В том же местечке Любечи двор бывшего Черниговского полковника Полуботка со всяким хоронным строением и с садом.

В том же местечке Любечи 3 двора шинковых.

К тому местечку пахотные земли на которых засевається в год ржи по сту по двадцати четвертей¹⁶ в поле в дву потомуж.

В самом местечку Любечу мельница на речке Гончарищи на едно коло¹⁷, которое построено во владении полковника Полуботка.

Сенные покосы прозываемое Ивани да Полчище к тому ж и другие в разных местах, на которых нахашується сена возов по двести. И рыбные ловли заливные от Днепра, два озера 1 в Любечи, 2 Нерадча и в тех озерах рыба ловитца и употребляется на домовый расход.

При местечку Любечи на реке Днепре перевоз, с которого збирається с проезжающих людей в год по 40 рублев.

К сей ведомости местечка Любеча поп Иаков Власов вместо любецкого войта¹⁸ Федора Макавця по его прошению руку приложил для того что оной грамоти неумеет.

К сей ведомости местечка Любеча дяк Михайло Дмитриев вместо деревни Воробьева войта Ермолы Томилики по его прошению руку приложил для того что он грамоты неумеет.

К сей ведомости местечка Любеча поп Иоан Тимофеев вместо галковского войта Антона Семеняченка по его прошению руку приложил.

К сей ведомости местечка Любеча поп Самуил Гаврилов вместо Манковского войта Данила Бондара по прошению его руку приложил для того что он грамоты неумеет.

К сей ведомости местечка Любеча покровский дяк Григорий Василев вместо Сенюковского войта Иова Филоненка по его прошению руку приложил для того что Иова Филоненка по его прошению руку приложил для того что он грамоты неумеет.

При сей ведомости черниговского полку любецкой сотни городской наказный атаман Михайло Семенов сын Мостовый во свидетелстве быв, а вместо ево местечка Любеча дяк троецкой Михайло Дмитриев по ево прошению руку приложил для он грамоты неумеет.

При сей ведомости Черниговского полку Любецкой сотни козак Данило Зенкович во свидетелстве был а вместо ево любецкой мещанин Яков Дробнич по его прошению руку приложил для того что он грамоты неумеет.

При сей ведомости черниговского любецкой сотни Тихон Костантиев во свидетелстве был и руку приложил.

К сей ведомости Любецкой староста Григорий Рожовец руку приложил (на арк. 307 — 313)

* * *

Арк. 314 — порожній, арк. 315 — вміщені «сказки» від 25.01. 1726 р. Любецького старости Григорія Рожовця, сина Павла Полуботка Андрія, арк. 316—317 — вміщена копія царської грамоти від 22.12. 1708 р. Павлу Полуботку на м. Любеч та інші села з угоддями, яка завірена підписами підканцеляриста Петра Іванова та Андрія Полуботка, арк. 318 — порожній, арк. 319 — вміщена «сказка» від 25.01. 1726 р. Любецького війта та війтів сіл Воробійов, Галки, Манки, Синягіва. В них підтверджуються дані наведеної відомості.

* * *

ВЕДЕННЫЕ Черниговского полку Любецкой сотни коликое число в оной сотне в местечку Любечу и в прилежных до него селах и деревнях обретається сотенных старинных и новописных з ревизии Рубцовой¹⁹, також де и принятих по указу Коллегии Малой Российской присланом в 725-м году в сотню козаков, о том ниже сего явствует,

В городе Любечу,
старинный:

Григорий Шумейко атаман городовый
Демян Бурдук городничий
Ярмола Бубелник
Федор Мостовенко
Стефан Пушка
Мария Иванова вдова

Петро Пушка
Онисим Висуцкий
Васил Дмитренко
Семен Дмитренко
Герасим Сихненко.

Нововписный Рубцем:

Каленик Крупеник
Григорий Висуцкий
Аврам Залеский
Демян Бубелник

Михайло Мостовенко
Данило Зинченко
Иван Хвилоненко
Григорий Филоненко.

В деревне Довгунах,
принятый по вказу в сотню:

Тимух Мошел.

В деревне Манках,
старинный:

Кирило и Иван Манки з одного грунту по черед служат, Федор Прокопенко, Михайло Иваненко з одного грунту по чередно служат.

В деревне Лопатнях,
принятый по вказу в сотню:

Леон Савенок.

В селе Кротине,
старинный

Иван Друзд

Захарий Финев зят.

Нововсписный Рубцем:

Антип Павленко
Марко Сидоренко
Кузма Сидоренко

Конон Индыченко
Иван Грищенко
Иван Сидоренко

Принятый по вказу в сотню:

Федор Фесков

Мина Мороз.

В деревне Галкове,
старинный:

Иван Омелянов

Левон Сердюченков, зят

Ларко и Петро Сердюченки з одного грунту по чередно служат.

Мария Левониха, вдова

В деревне Скитках,
старинный:

Грицко Мозковий.

В деревне Воробеве,
старинный:

Иван Пилипенко з зятем своим Демяном з одного грунту по чередно служат.
Яков Пелика

Андрей Пилипенко.

Принятый по вказу в сотню:

Семен Вленич

Яков Томилко.

В деревне Высокине,
старинный:

Тарас Лашко.

В деревне Пушкарях,
старинный:

Григорий Стефанов атаман Иан Д (рой) швагер его з одного грунту служат,
Герасим, Игнат и Микита Пушкарки з одного грунту по чередно служат.

Петро Березняцкий Стефан Гран Отрохим, Захаря и Есиф Гранки з одного грунту по чередно служат.

Нововписный Рубцем:

Тимофей Брагинец

Дмитро Брагинец.

В селе Красковских и Галниках,
старинный:

Емелиян Красковский, сын его Леон з одного грунту служат.

Тихон Ярошенко
Лукян Федоренко
Ефрем Мурышка
Яким Гарасименко, асаул

Иван Кривенок
Григорий Максимов
Васил Герасименко
Евстрат Шырко

(Горман) Кривенок, Есиф Кривенок, Иваниха Кривенкова з одного грунту почередно отбувають службу.

Михайло Гордеенко
Иван Готса
Сава Нижник
Петро Туровец
Марина Козариниха, вдова

Иван Козарин
Исак Мурышка
Самойло Хоружий
Семен Николаенко
Елена Ярмолиха, вдова

Тихон Шырко и Харлан Руденок з одного грунту почередно служат.

В селе Злееве,
принятий по вказу в сотню:

Петро и Евхим Копиченки з одного грунту почередно служат.
Иван и Гаврило Копти з одного грунту почередно служат.

В деревне Боханах,
старинный:

Мартин Тищенко.

В деревне Убежичах,
старинный:

Ярмола Вечирский Моисей Короленков й зят
его Иван Гасенко з одного грунту почередно служат.

В деревне Кислих,
старинный:

Иван Кулаковского зят
Стефан Ващенко

Васил Дуброва
Алексей Костантиев

Яким Щуковский и Гаврило Бушинский з одного грунту почередно служат.

Которие по вказу приняты в сотню:

Андрей В(тя)сенко
Григорий Шынгерей
Алфер Филипенко
Анисим Матвеенко

Михайло Трощенко
Герасим Мануйленко
Иван Демянов
Онисим Обытуцкий

К сему ведению сотник любецкой Иван Савич руку положил.
(арк. 320—322).

* * *

А по справке в коллегии Малой России с приходными сборщиками книгами
прошлого 724 году из оных владельческих сел и деревен с подданных их также и со
владельческих их мелниц четвёрной части показано в зборе а имянно
Черниговского полку (арк. 429).

* * *

В Любецкой сотни, местечко Любеч:

Покуховного²⁰ собственного ево Полуботка вина 13 рублей 70 копеек.

Со пчел 2 р. 88 копеек.

С винокурных казанов с повинничным 18 рублей 80 копеек.

С ледовен и погребов 2 рубли.

С мелниц вешняков²² и валюшных кол²³ 6 рублей 20 копеек.

С посполитых

С вина покуховного и с носаток²⁴ 64 рубли 40 к.

С винокурных казанов с повинничным 18 рублей 80 копеек.

Со пчел 12 копеек.

Ярмаркового с купецких людей от возов 2 рубли 44 копейки.

С приезжих и грацких шинкарей с вышинкованного вина с носаток 4 рубли 20 копеек.
Вагового с пудов 1 рубль 30 копеек.
С ледовни 50 копеек.

Села Кротыни.

С посполитых со пчел рубль 14 копеек.

Села Злеева.

С посполитых со пчел рубль 2 копейки.

Деревни Пищиков.

С посполитых со пчел 54 копейки.

Деревни Галков.

С посполитых со пчел 30 копеек

Деревни Скитках.

С посполитых со пчел 30 копеек.

Деревни Высокина.

С посполитых с вина покуховного от носаток
60 копеек (арк. 432—433. аналогічний матеріал на арк. 527—528).

* * *

А с протчих сел и деревень как по ведомости подполковника Сухорева так и по справке в коллегии Малой России с приходными прошлого 724 году зборщиковыми книгами с посполитых зборов не показано, а имянно:

села Куреня²⁵

села Красковского

деревни Коробки

деревни Семендеи

деревни Сенюки

деревни Новоселки

деревни Пушкарки

деревни Молочки

деревни Махначи

деревни Хавы

слободки Белошицкой²⁵

деревни Фесевки.²⁵

Канцелярист Афонасий

Серпуховитинов (арк. 437, аналогічний

матеріал на арк. 532).

села Алтыновки²⁵

деревни Петрички

деревня Довгуны

деревня Манки

деревни Лопатни

деревни Воробьево

деревни Убежищи

деревни Осерики

деревни Червяки

деревни Гупчина²⁵

деревни Прибынки²⁵

* * *

А по измене ево Мазелиной бывшей гетман Скоропадской²⁶ оными селами не владел, а владел бывшей Черниговской полковник Полуботок, а ныне владеют дети ево Андрей да Яков... (арк. 502)

* * *

А оные селы и протчие угоды отданы ему полковнику Полуботку и детям ево в вечное владение в 1708-м году декабря 29 дня, на те села дана жалованная грамота. (арк. 504).

* * *

В Любецкой сотни,

местечко Любеч принадлежало ко двору изменника Мазепы.

В том местечку Любеч собственной Мазепинской двор со всяким строением. В том дворе 2 пушки медные на станках.

Двор бывшего черниговского полковника Полуботка со всяким хоромным строением и с садом да 3 двора шинковых.

К тому местечку пахотные земли на которые высеваетца в год ржи по 120 четвертей в поли ав дву по томуж.

В том местечке Любече мельница на реке Гончарище одно коло построенная внов владельцем Полуботком.

Сенные покосы прозываемые Ивани да Полчище к томуж и другие сенные покосы на которых накашиваетца сена по 200 возов.

Рыбные ловли заливные от Днепра 2 озера и в тех озерах рыба ловитца и употребляетца на домовые расходы.

При местечку Любиче на реке Днепре перевоз с которого збираетца с проезжающих людей в год по 40 рублей.

В том местечке Любиче огородников 60 дворов.

Ремесленные:

Швецов	31 двор
колашников	11 дворов
бандарей	8
плотников	2
гончарей	9
резников	5
решетников	16
рыбалков	12
слесарей	4
ковалей	4
кравцов	2
ткачов	9

Итого ремесленных 113 дворов.

Служилых казаков 19 дворов, в том числе новописных 8.

Да к тому ж местечку Любичу принадлежало деревня Кислое и да двора Любичкого всякие повинности отбивали, а в 725 году она деревня выбыла в козаки к любичкой сотни.

И с оного местечка Любича и с принадлежащих к нему сел и деревень о котором о дворовом числе и о протчих принадлежностях выписано особливо ниже сего, да двора изменника Мазепы збирано годового окладу по 100 рублей на год.

И во владении бывшего черниговского полковника Полуботка того местечка Любича с подданных збиралось и ныне збираетца от рабочей лошади по 40 копеек да от вола потомуж, которого збору имеет быть в год по 107 рублей и 18 копеек да к томуж да двора владельческого всякую работу работают.

А с состояния каллегии Малой России в казну Ея Императорского величества ни каких даходов не збираетца.

А владеют оным местечком Любичем оные Полуботковы дети по грамоте блаженныи и вечнодостойныи памяти Его Императорского величества данной отцу их для вечного владения ему и детям ево в 708 году декобрия 22 дня (арк. 505зв. — 507зв).

* * *

Да последствию при переписке Черниговского полку села Оболоня староста Григорей Свицерский, войт Андрей Федченко, села Орловки войт Степан Захарьев да китар Иван Агеев, села Дамашлин староста Дмитрий Федоров сын Мослакевич, войт Онисим Дмитриенко, местечка Любича староста Григорей Рожевец, войт Федор Моковец скасками показали, что ниже показанныя села и деревни принадлежали до двора бывшего гетмана изменника Мазепы, а именно:

в Черниговском полку. (арк. 516)

* * *

В Любецкой сотни.

Принадлежащая к местечку Любичу 3 села да: 21: деревня, которыми владеют бывшего черниговского полковника дети Андрей да Яков Полуботки, а именно:

в селе Кротыне, огородников — «7»

служилых казаков — 10, в том числе новописных: 6:

в селе Злыеве:

пахотных	2
служилых казаков	2

в селе Красковском:

пахотных	4
огородников	2
служилых казаков	21

в деревне Гутине:

пахотных	4
----------	---

В деревне Петричах:

пахотных _____ 1

В деревне Осерениках:

пахотных _____ 3

В деревне Мохначех _____ 1

В деревне Черняхх²⁷ _____ 4

В деревне Пищиках _____ 2

В деревне Коробках _____ 6

В деревне Довгунах _____ 2

служилых казаков _____ 1

В деревне Семендеих _____ 1

огородников _____ 6

В деревни Манках:

Пахотных _____ 3

огородников _____ 3

служилых казаков _____ 2

В деревни Новоселках:

пахотных _____ 3

огородников _____ 9

В деревни Лопоснях:

пахотных _____ 40

огородников _____ 10

служилых казаков _____ 1

В деревни Хавах:

Огородников _____ 3

В деревни Сенюках:

Пахотных _____ 3

огородников _____ 11

В деревне Галках:

Пахотных _____ 4

служилых казаков _____ 4

В деревни Скитках:

Пахотных _____ 2

огородников _____ 2

служилых казаков _____ 1

В деревни Воробевой:

Пахотных _____ 8

служилых казаков _____ 5

В деревни Высокой:

Пахотных _____ 5

огородников _____ 2

служилых казаков _____ 1

В деревни Пушкарях:

Пахотных _____ 4
огородников _____ 2
служилых _____ 7, в том числе новописных 2

В деревни Убежичах:

Пахатных _____ 1
служилых казаков _____ 2

В деревне Молочках:

1 двор (арк. 518—520).

* * *

1. Полуботок Павло Леонтьевич (бл. 1660 — 1723) — полковник чернігівський, наказний гетьман, домагався відновлення гетьманства та ліквідації Малоросійської колегії.

2. Мазепа Іван Степанович (1644 — 1709) — гетьман Лівобережної України.

3. Селяни, які мали невеликий земельний наділ, відробляли різні роботи на землевласника, міську владу або державу, не мали робочої худоби.

4. Ремісники, що випікали хлібобулочні вироби.

5. М'ясники.

6. Ремісники, що виготовляли решета.

10 Селяни, які мали орну землю та робочу худобу.

10а В дійсності 5 дворів.

11 В дійсності 11 дворів.

12 В дійсності 14 дворів.

13 В дійсності 10 дворів.

14 В дійсності 6 дворів.

15 В дійсності 293 двори.

16 Четверть ~ 132 кг жита.

17 Колесо водяного млина.

18 Посадова особа, яка очолювала місцеву владу.

19 Можливо, це Юрій Рубець, стародубський полковий суддя.

20 Податок з рідин = 1—2 крб.

21 Податок за вироблення горілки.

22 Млини, що діяли тільки навесні.

23 Валюша — сукновальня.

24 Посуд для зберігання і одночасно, для вимірювання горілки у винокурнях ≈ 4 російських відра (≈ 50000 г. води). З носатки стягався податок ≈ 20 коп.

25 Ці села належали до Любецької округи.

26 Скоропадський Іван Ілліч (1646 — 1722) — гетьман Лівобережної України.

27 Треба «Черв'яках».

